

Turkic Weekly

2016/33

АСЕДАНИЕ СОВЕТА ГЛАВ ГОСУДАРСТВ-ЧЛЕНОВ
ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА
ТАШКЕНТ-2016

上海合作组织成员国元首理事会会
塔什干-2016

Turkic Weekly 2016 25 (33) (20-26 Haziran)

Turkic Weekly, Sizi Türk dünyasındaki son gelişmelerin nabzını tutmanıza yardımcı olacak haber kaynağıdır. **Turkic Weekly**, Türk dili konuşan ülkelerde cereyan eden kilit öneme sahip siyasi, sosyal, ekonomik ve bilimsel olaylar hakkında güvenilir bilgi ve güncel analiz sunmaktadır.

Bu haber bülteni **Türk Akademisi Uluslararası Teşkilatı** tarafından hazırlanmıştır.

ТАШКЕНТ'ТЕКИ ШİÖ ЗİРВЕСİ SONUÇLARI

23-24 Haziran 2016 Tarihlerinde Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te ŞİÖ'nün kuruluşunun 15.yıldönümüne ithafen Zirve toplantısı yapıldı. Toplantıya bütün üye ülke başkanları, gözlemci ve diyalog ortakları olan ülke başkanları katıldı. ŞİÖ Zirvesine Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı N.Nazarbayev, Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Xi Jinping, Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı A.Atambayev, Rusya Federasyonu Devlet Başkanı V.Putin, Tacikistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İ.Rahmon, Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı İ.Karimov katıldılar.

ŞİÖ'ne üye ülke başkanları tarafından imzalanan Taşkent Deklarasyonu'nda Afganistan ve Yakın Doğulu terör örgütü mensupları ile mücadelede siyasi ve askerî etkileşimi güçlendirme niyeti teyit edildi.

Beklenen kararlardan biri Hindistan ve Pakistan'a tam üyelik statüsünün verilmesi oldu. Devlet Başkanları Hindistan ve Pakistan'ın ŞİÖ'ne tam üyelik statüsünün alınması ile Örgütün potansiyelini büyütecek ve uluslararası gündemdeki konuların çözümü, bölgedeki ve bütün dünyadaki güvenlik, istikrar ve gelişimin sağlanmasında çok taraflı mekanizma olarak rolünün yükselmesini sağlayacağını belirttiler. Zirvede ŞİÖ'ne bağlılık mutabakat anlaşmasını imzalayan Hindistan ve Pakistan 2017 yılında Kazakistan'da yapılacak Zirve toplantısına ŞİÖ'ne tam üye olarak katılacaklardır.

Bunların dışında Devlet Başkanları ŞİÖ ile diyalog ortakları statüsünün Azerbaycan Cumhuriyeti, Ermenistan Cumhuriyeti, Kamboçya Krallığı ve Nepal'e verilmesi ile ilgili mutabakat anlaşmalarının imzalanmasını memnuniyetle karşıladılar.

Taşkent Zirvesi'nde ŞİÖ içinde ortak iş projelerinin etkin bir şekilde gerçekleşmesini engelleyen ekonomik meselelerin müzakeresi üzerinde de duruldu. Son yıllardaki Rusya ve Çin ekonomisindeki zorluklar ŞİÖ'ne üye ülkelerin tümünü olumsuz olarak etkiledi. Bu bağlamda ülkelerin kriz durumunda ekonomilerine yardımda bulunma anlaşması zirvenin önemli sonuçlarından birini oluşturdu. Rusya Devlet Başkanı V.Putin Avrasya Ekonomik Birliği'ne üye olmayan ŞİÖ üye ülkelerini Çin'in İpek Yolu Ekonomi Kemerini inisiyatifi konusunda işbirliğine davet etti.

Güvenlik konusu da zirve gündeminde yerini aldı. ŞİÖ Genel Sekreteri Raşid Alimov'un belirttiği üzere "ŞİÖ'nün 2025 yılına kadarki gelişim stratejisini hayata geçirme yolunda kurumun kararlılığı bu zirvede onaylandı." Bu bağlamda zirve katılımcıları bölgesel güvenlik tehditlerine ortak karşılık vermeyle ilgili tedbirlerin detaylı bir şekilde açıklandığı "ŞİÖ 2025 yılına kadarki gelişim stratejisini gerçekleştirme hareket planını" imzaladılar.

Deklarasyon metninde ŞİÖ'nün faaliyet alanlarının sınırötesi organize suç örgütleri ile mücadele, çağdaş enformasyon teknolojilerinin kullanımı ile yapılan suçlara karşılık verme, sınırların güvenliğini sağlama, yasadışı göç ve insan ticareti, para aklama, ekonomik suçlarla ortak mücadelenin bulunduğu görülmektedir. Bu bağlamda ŞİÖ'ne üye ülke hükümetleri arasında 11 Haziran 2010 Tarihli Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması maddelerinin hayata geçirilmesinin önemini altı çizildi.

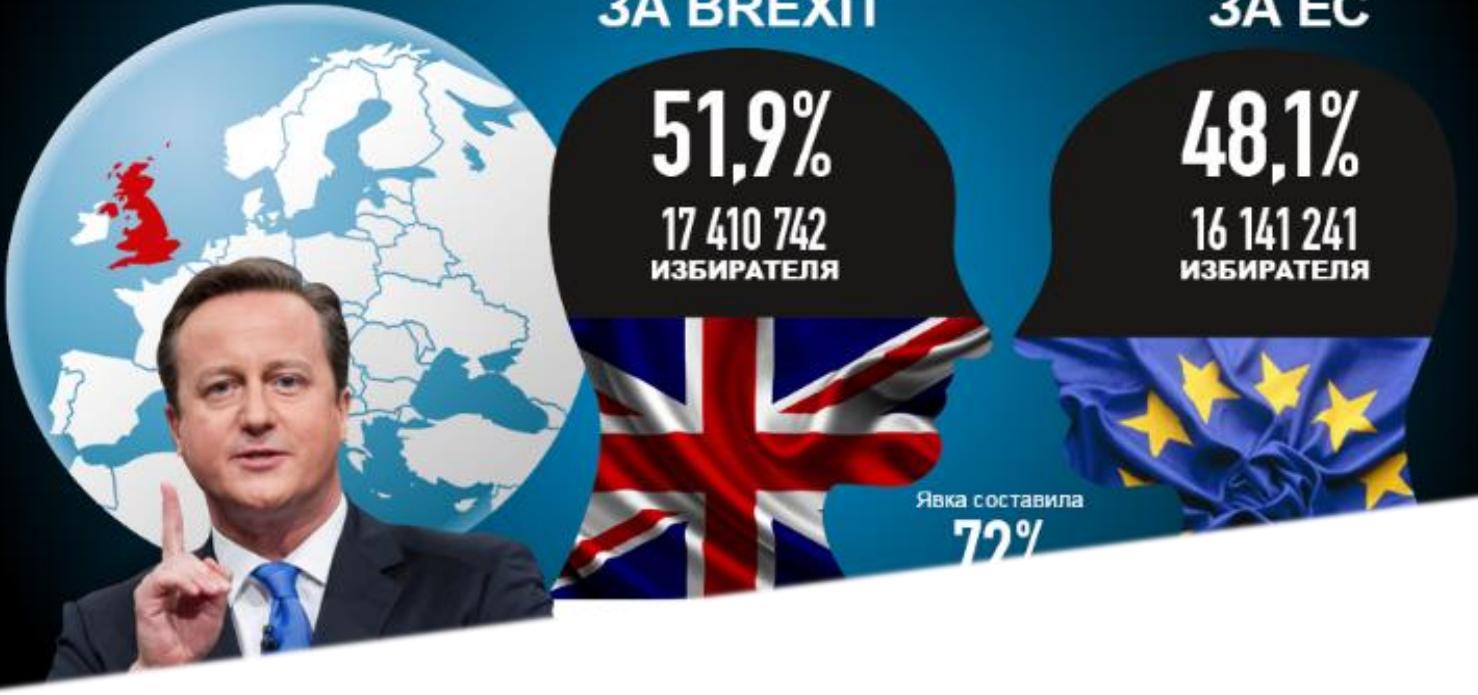
Taşkent Zirvesinin diğer önemli konularından birini 2005 yılından itibaren gözlemci statüsü bulunan İran'ın ŞİÖ'ne üyeliği ile ilgili müzakerelerin başlatılması oldu. Cumhurbaşkanı Putin Tahran'dan uluslararası yaptırımların alınmasından sonra İran'ın ŞİÖ'ne tam üyeliği için hiçbir engelin bulunmadığını belirtti. Moskova'nın İran'ın ŞİÖ'ne üyeliği müzakerelerinin başlatılması inisiyatifi Çin, Kazakistan ve Kırgızistan destekledi.

Zirve toplantısı sonunda ŞİÖ üyeleri Özbekistan'ın ŞİÖ Dönem Başkanlığı süreci üst düzeyde değerlendirildi ve Özbek tarafına Taşkent Zirvesi sırasında gösterilen geleneksel sıcak misafirperverlik için teşekkür etti.

ŞİÖ'nün bir sonraki Devlet Başkanları Zirvesinin Haziran 2017 Tarihinde Astana'da yapılacağı kararlaştırıldı. Dönem Başkanlığı Kazakistan Cumhuriyeti'ne geçmektedir.

Великобритания проголосовала за выход из ЕС

Референдум не носит юридически обязывающего характера, то есть правительство и премьер-министр вправе проигнорировать его результаты. Однако, как отмечают эксперты, тот факт, что Дэвид Кэмерон сам инициировал референдум, проигнорировать его результаты ему вряд ли удастся.

İNGİLTERE AB'DEN AYRILIYOR

23 Haziran'da İngiltere'de Brexit taraftarlarının zafere ulaştığı referandum yapıldı. Böylece British Exit'in kısaltılmış şekli olan Brexit gerçekleşmiş oldu.

382 sayım merkezinden toplanan oy pusulaları sayıldıktan sonra yayınlanan nihai sonuçlara göre seçmenlerin %51,9'u (17,41 milyon kişi) Birleşik Krallığın AB üyeliğinin durdurulması yönünde oy kullandı. Seçmenlerin %48,1'i ise (16,14 milyon kişi) Avrupa Birliği'nde kalma taraftarı oldu. Görüldüğü üzere aradaki fark çok azdı.

İngiltere Hükümeti oylama ve referandum sonuçları ile AB'den ayrılma sürecini başlatacaktır. David Cameron sonuçlarla ilgili yorumda bulunurken önümüzdeki üç ay içinde Başbakanlık koltuğunu bırakacağını da belirterek Avrupa Birliği ile görüşmeleri yeni Başbakanın yürürtmesi gerektiğini öne sürdü.

Uzmanların görüşüne göre İngiltere'yi bundan sonra zor hukuki süreçler beklemektedir. İngiliz uzmanlar oylama sonuçlarının Büyük Britanya'nın Lizbon Anlaşması ile regüle edilen süreci bulunan AB'den ayrılık yolunun başlangıcı olduğunu belirtmekte. Londra önümüzdeki iki yıl içinde AB'nin her ülkesi ile ayrı ayrı anlaşmaya varmalıdır. Uzmanların görüşüne göre Avrupa Birliği ayrılığın çok zor ve uzun sürmesi için elinden geleni yapacaktır. İngiltere AB'yi ancak birkaç yıl geçtikten sonra tam olarak terkedecektir.

İngiltere'nin AB'den ayrılma haberinin dünyanın çeşitli ülkelerinde farklı olarak karşılandığını belirtelim. Uzmanların çoğu bu sürecin dünya ekonomisini olumsuz etkileyeceğini ve büyüme hızının düşmesine sebep olacağını belirtmektedir.

AZERBAJYCAN VE ERMENİSTAN ANLAŞMAYA VARDI

20 Haziran'da St.Petersburg'te Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya Devlet Başkanlarının Dağlık Karabağ sorunu ile ilgili üç taraflı görüşme yapıldı.

Azerbaycan ve Ermenistan'ın resmî kaynaklarında yer alan haberlere göre Cumhurbaşkanı'nın görüşmesinde Dağlık Karabağ sorununun aşamalı süreçle çözülmesi ile ilgili anlaşma sağlandı. Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Dairesi Başkan Yardımcısı Novruz Mamedov "bu görüşmede sorunun aşamalı olarak çözümü tercih edildi. İleride sorunun çözümüne aşamalı olarak gidilecektir" dedi.

N.Mamedov'un belirttiğine göre öncelikle beş il, daha sonra iki il tahliye edilecek ve koridor belirlenecek, daha sonra Dağlık Karabağ'ın statüsü belirlenecektir. N.Mamedov "Taraflar bu konularla ilgili prensip olarak anlaşmaya varıldı." dedi.

Görüşme müzakere sürecinin yoğunluğu ve Ermenistan'ın artık kendisinin lehine olan status quo'yu tutamayacağını bir belirtisi oldu.

Belli olduğu üzere Vladimir Putin, İlham Aliyev ve Serj Sarkisyan müzakere sürecini ek olarak hızlandıracakları ve cephe hattında AGİT gözlemci sayısını çoğaltma üzerine anlaşmaya vardılar.

KAZAKİSTAN'DA KADRO DEĞİŞİKLİĞİ YAŞANDI

Geçen hafta Kazakistan'da Kazakistan Parlamentosu Meclisi'nde olan değişikliklerle birlikte Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Dairesi Başkanlığı, Yatırım ve Gelişim Bakanlığı ve Astana Belediye Başkanlığı görevlerinde değişim yaşandı.

Kazakistan Parlamentosu Meclis Başkanlığı koltuğunu Nurlan Nigmatullin aldı. Nurlan Nigmatullin Astana Belediye Başkan Yardımcılığı, Kazakistan Ulaştırma ve Haberleşme Bakan Yardımcılığı, Karagandı Valisi, Nur Otan Partisi Genel Başkan Birinci Yardımcılığı, Meclis V.Dönem Başkanlığı görevlerinde bulundu. Meclis Başkanlığı görevi öncesinde Kazakistan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Dairesi Başkanlığını yaptı.

Kazakistan Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Dairesi Başkanlığına Adilbek Caksıbekov tayin edildi. Astana'nın ilk Belediye Başkanı olan A.Caksıbekov, İdari İşler Daire Başkanlığı öncesinde de 22 Ekim 2014 Tarihinden itibaren Astana Belediye Başkanlığı görevini yürütmüştü.

Astana Belediye Başkanlığı görevine Aset İsekeşov getirildi. İsekeşov Stratejik Planlama ve Reform Ajansı'nda, Kazakistan Ekonomi ve Bütçe Planlaması Bakanlığı'nda, Kazakistan Endüstri ve Ticaret Bakan Yardımcılığı, Kazına İstikrarlı Gelişim Fonu A.Ş. Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı görevlerini yaptı. İsekeşov, Astana Belediye Başkanlığı görevinden önce 21 Haziran 2014 Tarihinden itibaren Kazakistan Yatırım ve Gelişim Bakanlığı görevlerinde bulunmuştu.

Kazakistan Yatırım ve Gelişim Bakanlığı görevi Jenis Kasımbek'e verildi. Gaziler Kurumu Merkezi Kurul Başkanlığına Baktıkoja İzmuhambetov getirildi.

KIRGIZISTAN'DA HÜKÜMETTE REFORM YAPILDI

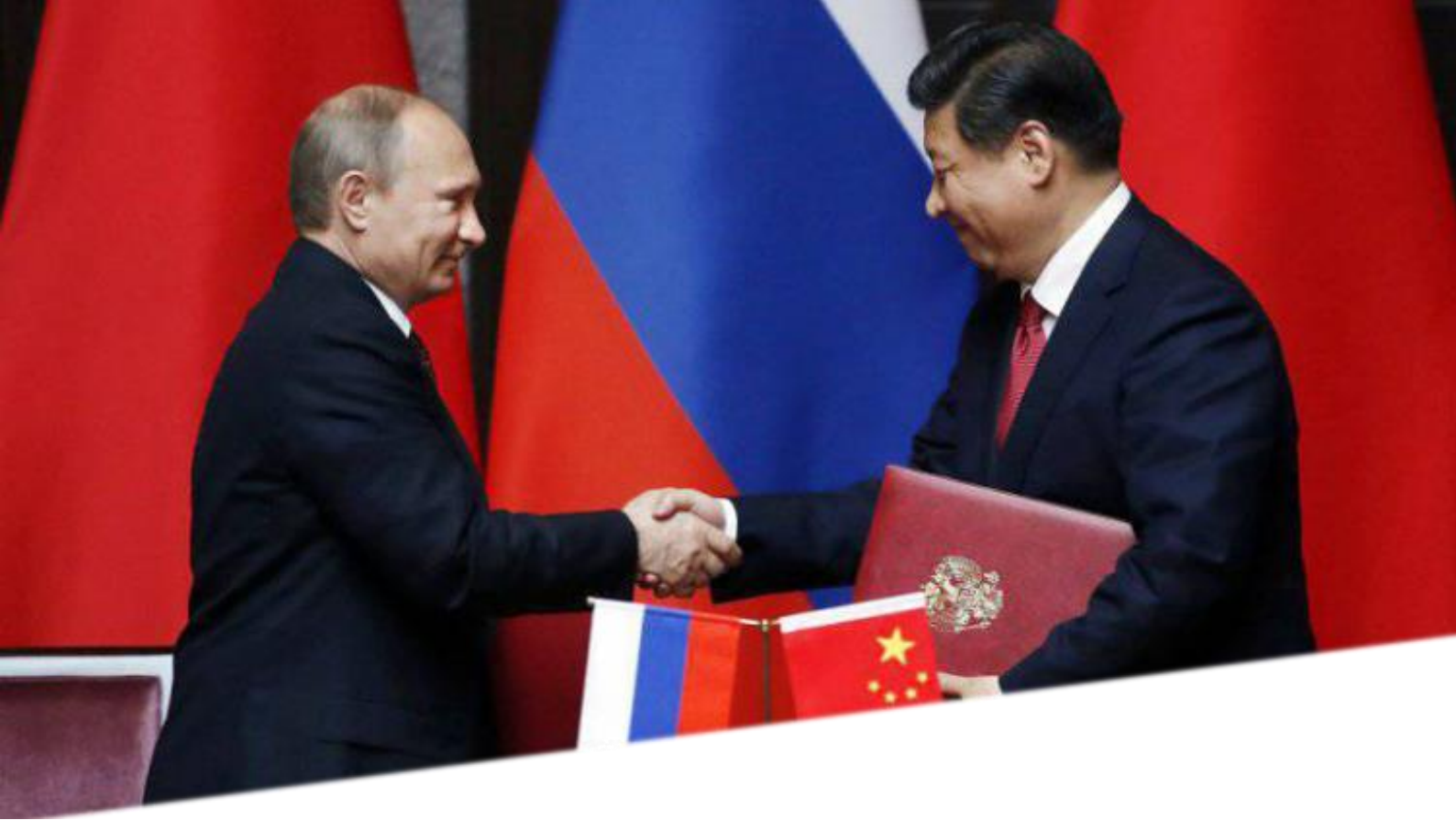
22 Haziran'da Kırgızistan Parlamentosu oturumunda milletvekilleri Hükümetin yeni yapısına destek oyu verdi. 96 milletvekilinin “evet” ve 3 milletvekilinin “hayır” oyu kullandığı oylamada reform yapma kararı oy çoğunluğu ile kabul edildi.

Yenilikleri açıklayan Kırgızistan Başbakanı Sooronbay Ceenbekov yapılacak değişikliklerin hükümetin etkili çalışmasını sağlayacağını belirtti.

Kurulan yeni devlet organları: Jeoloji ve Mineral Kaynaklar Devlet Ajansı temelinde Sanayi, Enerji ve Doğal Kaynak Kullanma Devlet Komitesi; Enformasyon Teknolojileri ve İletişim Devlet Komitesi; Köy İşleri, Gıda Sanayi ve Sulama Bakanlığı; Taşımacılık ve Yol Bakanlığı. Diğer Bakanlıklarda değişiklik yaşanmadı.

Bununla birlikte 23 Haziran'da Kırgızistan Parlamentosu Milletvekili imtiyazlarının kaldırılması ile ilgili yasa tasarısını desteklemişti. Meclise belgeyi Respublika Ata Curt Partisi Milletvekili Mirlan Ceençoroyev sundu. Ona göre belge ilk oylamada kabul edildi. Kırgızistan milletvekillerinin vazgeçtikleri imtiyazların arasında olanlar: sağlık sigortası; tesislerde tatil; milletvekili yükümlülükleri ile ilgili kırtasiye, posta, telefon, telegraf, taşımacılık gibi diğer ek harcamalar; ücretsiz yolculuk hakkı; rezerve etmeden alınan otel odaları; bölge gezilerinde alınan araçlar.

Belgeyi Meclise oylamaya sunanlar teklif edilen yeniliklerin halkın yasama organına olan güvenini arttıracığı ve milletvekilleri bütçe masraflarını tasarruf edileceğine inanıyorlar.

PUTİN'İN ÇİN'E RESMÎ ZİYARETİ SONUÇLARI

24-25 Haziran 2016 Tarihlerinde Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in Çin Halk Cumhuriyeti'ne resmî ziyaret gerçekleştirdi. Vladimir Putin Pekin ziyareti sırasında Çin ile ilişkilerin Rusya için öncü nitelikte olduğunu, uluslararası sorunlarla ilgili iki ülke pozisyonunun neredeyse örtüştüğünü belirtti.

Görüşmelerde önemli belgelerin biri küresel istikrarla ilgili demeç oldu. V.Putin Çin basını önünde yaptığı açıklamada Rusya ve Çin'in uluslararası arenadaki etkileşiminin dünya işlerindeki istikrarın olgusu olduğunu belirtti.

Ziyareti sırasında 30'dan fazla farklı belgeler imzalandı.

Rusya'nın RIA Novosti Enformasyon Ajansı Putin'in Rusya-Çin görüşmeleri sonucu ile ilgili açıklamasını "Rusya tarafı Çinli dostlarına G20 Dönem Başkanlığı sırasında ve Hançjou'da 4-5 Eylül'de yapılacak G20 Zirvesine hazırlık sırasında daha önce bu kurumun dönem başkanlığı yaptığımız için gerekli destekte bulunacaktır. Çinli ortakların bu etkinliğe çok ciddi bir şekilde hazırlık yaptıklarını biliyoruz." şeklinde duyurdu.

Çin'in Dönem Başkanlığı'nda bir sonraki G20 Zirvesi Eylül ayının başlarında Hançjou'da yapılacaktır. Hançjou, Şanghay'ın 180 km güney batısında yer alan Çjetzyan vilayetinin idari merkezidir. Çin'de Hançjou Suojou ile birlikte "yeryüzündeki cennet" olarak anılmakta. Hançjou şehri çay tarlaları ile tanılır, ayrıca doğal güzelliklerinden Sihü gölü (Batı'daki göl) bulunmaktadır.

G20 küresel ekonomik ve mali işbirliği konularının müzakeresi için önde gelen forumdur. G20 payına dünya GMSH'nın %85'ine yakını düşen dünyanın en büyük ve gelişmekte olan ekonomisini bir araya getirmekte. 2013 yılında G20 Dönem Başkanlığı görevini Rusya, 2014'te Avustralya, 2015'te Türkiye devralmıştı.

XI JINPING'İN DOĞU AVRUPA ÜLKELERİNE ZİYARETİ

Geçen hafta Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ekonomi alanında üst düzeyde anlaşmaların imzalandığı Sırbistan ve Polonya'ya ziyarette bulundu.

Çin Devlet Başkanı üç günlük Sırbistan ziyareti sırasında Sırp mevkidaşı ile birlikte Sırbistan Cumhuriyeti ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin Çok Kapsamlı Stratejik Ortaklığın Tesisi Ortak Bildirgesi'ni imzaladı. Bunun yanısıra sanayi ve teknik işbirliği, bölgesel ve uluslararası yol altyapısı projeleri anlaşması, köy ve tarım işlerini ortak geliştirme, elektrik istasyonu inşaatı, bankacılıkta işbirliği, eğitim ve bilim alanındaki projeler, Belgrad'da atık suların temizlenmesi projesi memorandumu ve diğer belgelere imza atıldı.

Sırbistan Cumhurbaşkanı T.Nikoliç ile yapılan görüşmede konuşma yapan Xi Jinping Sırbistan'ın Pekin'in Avrupa, Asya ve Afrika ile ticari ilişkilerin genişletilmesini amaçlayan Yeni İpek Yolu planının hayata geçirilmesinde önemli rol oynayabileceğini belirtti. X.Jinping Belgrad'a Cumhurbaşkanı Tomislav Nikoliç'in resmî daveti üzerine geldi. T.Nikoliç Çin Devlet Başkanının 32 yıl sonra ilk defa yapılan tarihî bir ziyaret olduğunu belirtti.

Xi Jinping'in Polonya ziyareti 12 yıllık aradan sonraki ilk ziyaret oldu. X.Jinping ziyareti sırasında Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda, Başbakan Beata Szydlo, Seymo ve Senato Başkanları ile görüşmelerde bulundu. Görüşme sonucu sivil havacılık, enerji, maliye ve bilim alanlarında 40'a yakın ticari ve ikili anlaşmalar imzalandı.

KAMÇIK ÜZERİNDEN İLK TREN

Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı'nın Özbekistan ziyareti sırasında iki ülke Devlet Başkanları Kamçık dağ geçitinden Angren-Pap demir yolunun açılışına bağlı yapılan videokonferansa katıldılar.

Angren-Pap elektrikli demir yolu ve Kamçık dağ geçiti tünelinin açılış töreni 22 Haziran'da başkentteki Uzexpocenter'da yapıldı. Törene Özbekistan Cumhurbaşkanı İslam Karimov, Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Başkanı Xi Jinping'in katıldığını Özbekistan Demir Yolları'nın Basın Servisi bildirdi.

İslam Karimov yaptığı konuşmasında proje inşaat işlerinin Özbekistan'ın bağımsızlığının 25.yıldönümü arifesinde tamamlanmasının büyük önem taşıdığı tarihî bir olay olarak nitelendirdi.

Hayata geçirilen proje ile toplam uzunluğu 123,1 km'lik demir yolu ve 19,2 km'lik tünel geçidi inşaatı tamamlandı. Ayrıca 285 suni ve su hattı yapısı, 15 demir yolu köprüsü, 6 yol hattı (toplam uzunluğu 2,1 km ve ortalama yüksekliği 25 m), 4 istasyon, 4 küçük istasyon ve 2 gar inşaatı yapıldı. Özbekistan Demir Yolları'nın China Railway Tunnel Group ile ortaklaşa gerçekleştirdiği proje dünya reytinginde 8.sırayı almaktadır.

Özbek basınında yer alan haberlere göre demir yolunun işletmeye açılmasından sonra 1500 yeni istihdam yerinin oluşması beklenmekte. Angren-Pap hattı Fergana vadisini Özbekistan'ın diğer bölgeleri ile bağlayacak ve tek demir yolu ağının oluşumunu tamamlayacaktır. Tahminlere göre yeni demir yolu hattının açılışı ile yıllık 10 milyon tarım yükünün taşımacılığı elverişli olacaktır. İşletmenin ilk yılında 600 bin yolcunun taşınacağı beklenmektedir. Çin – Orta Asya – Avrupa demir yolu koridorunun önemli bir parçasını oluşturan yeni hat Özbekistan ekonomisinin de gelişimine imkan sağlayacaktır.

«ТАРИХТАН – ТАҒЫЛЫМ»

1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілісінің 100 жылдығына арналған
Халықаралық ғылыми конференция

KAZAKİSTAN'DA 1916 OLAYLARININ 100.YILDÖNÜMÜ ETKİNLİKLERİ YAPILDI

23 Haziran'da Uluslararası Türk Akademisi (TWESCO) Astana'daki Kazakistan Milli Akademik Kütüphanesinde 1916 Milli İstiklal Ayaklanmasının 100.yıldönümüne ithafen Uluslararası Tarihten Talim Konferansını düzenledi.

Orta Asya Türkleri tarihinde XX.yy'ın ayırım noktalarından biri ile ilgili düzenlenen konferans çalışmasına bilimsel kurum yöneticileri, devlet ve siyaset adamları, diplomatlar ile Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Rusya ve Çin'den tanınmış tarihçi bilim adamları katıldı.

TWESCO Başkanı Darhan Kızıralı'nın moderatörlüğü ile 2 panel oturumda devam eden konferansta Kazakistan, Kırgızistan, Çin Halk Cumhuriyeti Sincan Uygur Özerk Bölgesi, Tataristan ve Özbekistan'dan bilim adamları bildiri okudular.

Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev'in talimatı ile 2016 yılı Tarih ve Kültür Yılı olarak ilan edilmişti. Buna bağlı olarak 1916 Milli İstiklal Ayaklanmasının 100.yıldönümü ile ilgili etkinlikler büyük önem arzetmekte. Kırgızistan'da Ürkün olarak bilinen tarihî olayın ve 1916 Ayaklanmasının 100.yıldönümü ile ilgili etkinlik Kırgız Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Muras Vakfı, Kazakistan ve Kırgızistan Tarihçiler Derneği ve Kazakistan Milli Akademik Kütüphanesinin desteği ile düzenlendi.

Konferans çerçevesinde kitap sergisi düzenlenerek Yedisu – İssık Göl Trajedisi: 1916-1920 Belge ve Vesikalar kitabının tanıtımı yapıldı.

Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkiye Devlet Başkanları tarafından 2010 yılında kurulan Türk Akademisi Uluslararası Teşkilatı, Türk dünyasının dillerini, kültürünü ve kadim çağlardan günümüze kadarki tarihini titizlikle ve kapsamlı bir şekilde inceleyen ve benzer konulardaki bilimsel araştırmaların koordinasyonunu üstlenen uluslararası örgüttür. Uluslararası Türk Akademisi, Türk dünyasının araştırma ve eğitim merkezleri arasındaki bilimsel işbirliğini teşvik etmektedir.

www.twesco.org | 57-49-86
57 Tauelsizdik caddesi, Barış ve Uyum Sarayı
Astana, 010000 | Kazakistan

 @intturkicacadem

 <https://www.facebook.com/International-Turkic-Academy-832484896847678/>